

innovatieagroennatuur.nl

Innovatie Agro & Natuur | Wie zijn eigenlijk onze natuurondernemers?

5-7 minutes

Op zeven april bezocht ik samen met zo'n 80 Bosschaps-aangeslotenen en overige geïnteresseerden in het donkerblauwe souterrain van het Van der Valk hotel in Eindhoven de eerste van de drie bijeenkomsten die het Bosschap dit voorjaar organiseert over het onderwerp "Rendabel beheer, meer doen met minder geld". Een actueel onderwerp, ook voor [Innovatie Agro & Natuur](#), dat gezien het huidige kabinetsbeleid rondom het onderwerp 'bos, natuur en landschap' op veel belangstelling kan rekenen.

Goede ideeën zijn nodig, want het beheer van natuur en landschap is geen vetpot. Uit gegevens van het [LEI](#) blijkt al jaren achtereen dat particuliere terreineigenaren geld toeleggen op hun bezit. Maar niet alleen particulieren, ook terreinbeherende organisaties hebben, ondanks subsidiebijdragen, grote moeite het hoofd boven water te houden. En dat was al zo in de tijd vóór de bezuinigingen!

Overigens hoeft een negatief uitvallende jaarrekening niet in alle gevallen 'erg' te zijn, zo schetste Marjanke Hoogstra van [Wageningen Universiteit](#). Het hangt er maar net vanaf wat de doelstelling van de eigenaar is. Er is een groep eigenaren voor wie hun natuurbezit een hobby is. Hobby's kosten geld en dus hoeven deze mensen in hun beheer niet bedrijfsmatig te werken. Ze zijn bereid er geld en tijd in te steken, zonder dat dit zich hoeft terug te betalen.

Voor de natuurbezitters die hun bezit als een bedrijf moeten runnen en inkomen uit hun bedrijf moeten halen (of tenminste 'quitte' moeten spelen) is een negatief bedrijfsresultaat daarentegen wel degelijk een probleem. Zij moeten jaar in jaar uit zien te overleven en dat is over het algemeen niet eenvoudig.

Voor de goede orde: het beheer van bos en natuur is van nature een complexe aangelegenheid. Het groeiseizoen van maïs of tarwe bedraagt misschien een paar maanden, om een beetje een mooie boom te produceren ben je al gauw een jaar of tachtig bezig. Een beheerder maakt in zijn werkzame leven slechts een deel van die tachtig jaren mee en de onzekerheid is groot. Wie weet wat de markt over tachtig jaar wil? Welk product moet je 'maken'? En als je daar al een idee bij hebt, hoe moet je dat dan doen? Productieprocessen in de natuur zijn niet alleen door de lange productieperiode veel ingewikkelder dan die in de landbouw. Tijdens de groei van tomaten of snijbloemen is het gecontroleerd toedienen van wat meer of minder water, voeding of licht redelijk goed mogelijk. Het succes van een blauwgrasland

daarentegen is afhankelijk van niet of lastig beïnvloedbare factoren (de hoeveelheid neerslag en de chemische samenstelling ervan bijvoorbeeld, om nog maar niet te spreken over een storm die een heel bos in één keer verwoest, waardoor je als bouseigenaar weer bij nul moet beginnen).

Om natuur die producten en diensten te laten leveren die de klanten (planten, dieren en mensen) vragen, is een professioneel beheer noodzakelijk en dat vergt investeringen. Jeroen Oorschot van [Borgman Beheer en Advies](#) noemde ‘het laten uitvoeren van beheersmaatregelen, vervullen van de wettelijke ‘zorgplicht’, aanbieden van recreatievoorzieningen, administratie en verzekeringen’ als voorbeelden van de vaste kosten die de eigenaar elk jaar weer moet zien op te brengen.

Met een beetje geluk heeft een eigenaar mogelijkheden om uit zijn natuurgebied hout te oogsten. Naar deze hernieuwbare grondstof zal in de toekomst steeds meer vraag komen en als de eigenaar alle onderdelen van de stam weet te vermarkten, dan brengt dat goed geld in het laatje. Maar veel eigenaren bezitten jonge bossen of natuurtypen die geen hout opleveren. Zij zullen dus op zoek moeten naar andere inkomstenbronnen.

Het lastige daarbij is dat de goederen en diensten die bos en natuur leveren deels te karakteriseren zijn als ‘collectief’ en daardoor niet vermarktbaar (hoe laat je mensen betalen voor 1 liter gezuiverde lucht, het zogenaamde ‘free riders probleem’). Andere producten en diensten kunnen wel inkomsten genereren, maar vergen grote investeringen (klauterbossen en

boomkroonpaden) of lopen het risico van maatschappelijke ontevredenheid (waarom moet ik ineens betalen om mijn auto bij het bos te mogen parkeren).

Zware bezuinigingen, een complex productieproces, ingekaderde mogelijkheden voor nieuwe verdienmodellen. Dat klinkt allemaal niet heel opbeurend. En toch was de sfeer opgetogen. Deze sector wil wel! Ik ben zeer benieuwd of ‘verbreed natuurbeheer’ net zo’n succesvol concept zal gaan worden als de ‘verbrede landbouw’. In de landbouw zijn door gerichte ondersteuning door de overheid goede stappen gezet in verbreding en professionalisering.

Om dit in de natuurwereld ook te kunnen realiseren is het noodzakelijk meer zicht te gaan krijgen op deze sector. Want in tegenstelling tot de landbouw, die we in Nederland van haver tot gort kennen, is over de natuursector eigenlijk bar weinig bekend. Hoeveel eigenaren zijn er, welke soorten natuur bezitten zij en hoe veel, wat zijn hun doelen, hun ambities, hoe ziet hun bedrijfsplan er uit, wat hebben ze nodig om dat gigantische landoppervlak dat zo veel functies tegelijk vervult voor alle Nederlanders nog beter, nog creatiever en nog beter kostendekkend te gaan doen? Veranderen gaat het best als je weet waar je naar toe wilt, maar ook waar je vandaan komt.